

AFRİKADAN AVRUPAYA GÖÇÜN BELİRLEYİCİLERİ ÜZERİNE AMPİRİK ANALİZ¹

Dr. Öğr. Üyesi İsmail SEKİ²
Burcu BEKTAŞ³

ÖZET

Uluslararası göç hem insani hem de ekonomik boyutu dikkate alındığında günümüz dünyasının önemli sorunlarından biridir. Uluslararası göç hareketleri incelendiğinde her ne kadar Suriye kaynaklı göç hareketleri popüler inceleme alanı haline gelse de Afrika'dan Avrupa'ya yaşanan göçler hem tarihsel boyutu hem de sürekliliği bakımından önem taşıyan uluslararası göç hareketlerindedir. Dünyanın en büyük kıtalarından biri olan ve tüm kıtalar arasında en fazla genç nüfusa sahip Afrika kıtası etnik yapısı, dini inançları, sosyokültürel ve yer altı zenginlikleri bakımından önemli bir coğrafyadır. Dünyanın en zengin hammadde kaynaklarına sahip olan kıtanın bu zenginliği, kıta halkının kolonyalist güçler tarafından büyük zarara uğramasına ve kıta halkının giderek fakirleşmesine neden olmuştur. Kıta halkı kötü yönetimlerle beraber açlık sorunu ile boğuşurken uluslararası yardımlara muhtaç hale gelmiştir. Yaşanan iç istikrarsızlık halkı göçe itmektedir.

Söz konusu göç hareketlerinin nedenlerinin ekonometrik yöntemlerle incelenmesi çalışmanın temel amacıdır. Ampirik analiz sonucunda Afrika'dan Avrupa'ya yaşanan göçlere ilişkin model incelendiğinde sadece göç veren Afrika ülkelerinin ortalama kişi başına düşen milli geliri değişkenlerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Ancak beklentilerin aksine göç alan AB ülkelerindeki kişi başına düşen gelir, işsizlik oranları ve mesafenin istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar Afrika'dan göçün planlı bir seçim değil bir kaçış olarak gerçekleştiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, Afrika, Avrupa, Panel Veri Analizi

¹ Çalışma ASEAD III. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumunda, (5-7 Mayıs 2018, Antalya) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü. ismailseki@comu.edu.tr

³ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı. burcuubektas27@gmail.com, burcu-leyla@hotmail.com

AN EMPIRICAL ANALYSE ON THE DETERMINANTS OF MIGRATION FLOW FROM AFRICA TO EUROPE

ABSTRACT

International migration is one the most important problems of modern world because of its humanistic and economic effects. Nowadays, Syrian based international migration is popular; however the migration from Africa to Europe is one the important international migration flows that has a historical dimension and continuous structure. Africa is an important geographic area with its size, young population, rich underground resources, ethnic and religion diversity and socio-cultural wealth. Because of these characteristics, Africa is exploited by Europe and North America and as a result, Africans become poor gradually. African communities have bad governors, hunger problems and civil wars for a long time. The conditions are the main reasons of migration and necessity for international aid.

The main aim of the study is to investigate the reasons of international migration from Africa to Europe by using econometric methods. As conclusion, only the real GDP per capita of Africa countries variable is statistically significant. Surprisingly, unemployment in Africa and Europe, real GDP per capita of Europe and distances between African and European countries are not statistically significant. These results shows that the migration flows from Africa to Europe are not planned choices, these are just run away from Africa.

Keywords: International Migration, Africa, Europe, Panel Data Analysis

GİRİŞ

Uluslararası göçler hem insani hem de ekonomik boyut açısından günümüz dünyasının önemli sorunlarından. Afrika ülkelerinde yaşanan iç savaşlar, açlık, yoksulluk, insan hakları ihlalleri, terör faaliyetleri, sosyal ve ekonomik çöküş gibi birçok sonuçları ortaya çıkarmıştır. Afrika kıtasında savaşlar sonucunda uluslararası göç hareketleri yaşanmaktadır. Zengin hammadde kaynaklarının varlığı, kıta halkının kolonyalist güçler tarafından sömürülmesine ve Afrika'dan dış dünyaya - özellikle de Avrupa'ya - göç hareketinin artmasına neden olmaktadır. İç savaşlarla birlikte artış yaşanmasına rağmen Afrika'dan Avrupa'ya olan uluslararası göç hareketleri modern tarihin en uzun süreli ve yüksek hacimli göç hareketlerinden biridir. Çalışmanın temel amacı Afrika'dan Avrupa'ya yaşanan uluslararası göç hareketlerinin nedenlerini ekonometrik olarak ortaya koymaktır.

Çalışmanın yukarıda belirtilen amacı doğrultusunda ikinci bölümde göç olgusuna ilişkin literatür özeti yapılmış, üçüncü bölümde Avrupa Birliği (AB) ülkeleri açısından göç politikaları incelenmiş olup, dördüncü bölümde ekonometrik analiz yapılmış; çalışmanın beşinci ve son bölümünde de sonuç ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

1. LİTERATÜR ÖZETİ

AB ile Afrika arasındaki göç olgusunu inceleyen son dönem literatüre bakıldığında çalışmaların uluslararası göç ve etkilerini açıklayan çalışmalar ile AB merkezli ve odak noktasının AB ortak göç politikası olduğu çalışmalardan oluştuğu görülmektedir.

Güllüpinar (2012), göç olgusunun ekonomi politiği ve uluslararası göç kuramları üzerine tarihsel ve karşılaştırmalı bir analiz yaptığı çalışmada, göçlerde fiziksel yakınlıktan çok siyasi ve ekonomik ilişkilerin daha önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yılmaz (2014) uluslararası göçün çeşitleri, nedenleri ve etkilerini incelemiştir. Tarihsel bakış açısıyla yapılan çalışmada, göç olgusunun hem göç veren hem de göç alan ülke için sosyal, ekonomik ve politik etkiler başta olmak üzere, çok yönlü ve çok boyutlu etkilere sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özcan (2016), Çağdaş göç teorileri üzerine tarihsel analiz yaptığı çalışmada, uluslararası göçlerde geçmişe göre 2000’li yıllardan itibaren artış yaşandığı sonucuna ulaşmıştır.. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerine göre göç olgusu eski kalıplardan uzaklaşarak kişilerin ilk onda yer alan varış ülkelerini artık daha az tercih ettiği görülmektedir. Çalışmada, çağdaş göç teorileri ile ortaya çıkan yenilikleri değerlendirip çeşitli yaklaşımları ortaya koymuştur.

Gençler (2005)’in AB’nin izlediği göç politikasını göçmenlere ilişkin demografik ve mali veriler kullanarak incelediği çalışmada, AB’nin siyasi, sosyal ve ekonomik açıdan üstünlüğünün bu bölgeyi göçmenler için bir cazibe merkezi haline getirdiği ve böylelikle AB’nin uluslararası göç hareketlerinde çekim merkezi olduğu sonuçlarına ulaşmıştır. Güleç (2015), AB’nin göç politikalarını ve söz konusu politikaların Türkiye’ye yansımalarını AB ve Türkiye ekseninde karşılaştırmalı bir analiz ile incelemiştir. Çalışmaya göre AB uzun vadeli göç politikaları ile göçü Avrupa’ya ulaşmadan engellemeye çalışırken, Türkiye Cenevre Sözleşmesi çerçevesinde kabul ettiği kıstaslara uyamamaktadır. Koçak ve Gündüz (2016) AB’nin göç politikalarının göçmenlerin sosyal olarak içerilmelerine etkisini incelemiş olup, AB ülkelerini göçmen entegrasyonu bağlamında karşılaştırmıştır. Çalışmadan elde edilen ana sonuç, AB düzeyinde sosyal içerme politikalarına ağırlık verilmesinin gerekliliği olmuştur. Öztekin (2017), AB’nin göç politikasını tarihsel bakış açısıyla incelemiştir. Çalışmaya göre AB’nin temelleri atılırken desteklen ve işgücü kaynağı olarak görülen göç güvenlik problemlerinin kaynağı olarak görülmeye başlanmasıyla birlikte AB’nin ciddi önlemler almaya başladığı bir konu haline gelmiştir. Yaylar (2015), AB’nin Afrikalı göçmen sorununa yaklaşımını incelemiştir. Çalışmada AB ülkelerinin Afrika kökenli göçmenlere karşı uyguladığı sert politikaların zamanla yumuşama eğilimi gösterip göstermediği tarihsel bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Çalışmada AB’nin Afrika’ya yaptığı maddi yardımların insani gerekçelere dayanmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Literatürdeki genel eğilim AB politikalarına yoğunlaşmış ancak özellikle Türkiye’de Afrika kaynaklı göçe ilişkin çalışma sayısı yetersizdir. Çalışmadaki motivasyon literatürdeki söz konusu eksikliğin giderilmesine katkı sunmaktır.

2. ULUSLARARASI GÖÇ VE AVRUPA BİRLİĞİ AÇISINDAN GÖÇ POLİTİKALARI

2.1. Uluslararası Göç

En genel tanımıyla göç “*anlamli bir uzaklık ve etki yaratacak kadar bir süre içinde gerçekleşen bütün yer değiştirmeler*” olarak tanımlanmaktadır (Erder, 1986: 9). İnsanlar birçok nedenden dolayı kendi ülkelerini terk edip başka ülkelere göç etmek zorunda kalmakta, bunun sonucunda göçmenlik olgusu artış göstermekte, devletler birçok problemle karşılaşmaktadırlar. Lewis (1954)’in neo-klasik göç kuramına göre uluslararası göç sonucu işgücü piyasası ve ücret farklılıkları ortaya çıkmaktadır. Zengin ve fakir ülkeler arasında görülen emek ve sermaye farklılıkları fakir ülkelere zengin ülkelere göçü hızlandırmaktadır. Fakir ülkeler daha fazla işgücüne sahipken zengin ülkeler daha fazla sermayeye sahiptir. Göç sonucu işgücü arzı fakir ülkede azalırken ücretler artmakta, zengin ülkede işgücü arzı artarken ücretler azalmaktadır. Ücretlerin göç veren ülke ve göç alan ülke arasında dengeye ulaşması sonucu göçlerde azalma meydana gelecektir (Bozdağ ve Atan, 2009: 164). Sjaastad’ın İnsan Göçünün Maliyet ve Getirileri isimli çalışmasında göç; kişilerin refahını ve gelirini artırmak olarak olarak değerlendirilmektedir Göçte temel kıstas, göç etmenin sağlayacağı faydanın göç edilen ülkedeki ortalama ücret düzeyini aşmasıdır. Teoriye göre gelecekteki gelirin bugüne indirgenmesiyle çalışmada problem teşkil etmektedir (Sjaastad,1962:196).Dünya sisteminde Wallerstein (1995)’in göç kuramında dünya merkez ve çevre olarak ikiye ayrılmaktadır. Merkez ülkeler gelişmiş kapitalist sistemi uygulayanlar olup çevre ülkeler de kapitalist sisteme bağımlı olan ülkelerdir. Göçleri belirleyen temel etken de kapitalizmdir. Kuramda kapitalist sistemlerin kapitalist olmayan sistemleri sömürmeye başlaması sonucunda insanlar göç etmeye başlar. Bu nedenle hammadde kaynaklarına sahip kapitalist olmayan toplumlar, kapitalist sisteme bağılı ülkelerin içlerine sızması sonucu göç etmektedirler. Bu durum sömürgecilik olgusuyla yakından ilişkilidir (Wallerstein, 1995: 134). Bir başka göç kuramında ise göçler, zenginleri daha zengin yaparak fakir toplumların kaynaklarının sömürülmesine neden olmaktadır (Catles ve Kosack, 1985; Cohen 1987: 67).

Tarihsel süreçte Afrika kıtasını sömürgecilik sonrası süreçte 1960-1980, 1980-2000 ve 2000 sonrası olarak dönemlere ayırabiliriz. 1960’larda bağımsızlığını kazanan Afrika ülkeleri, refah seviyelerini artırmak ve sanayileşmede ilerlemek için önemli adımlar atılsa da 1970’lerde yaşanan petrol krizi atılan adımların başarısız olmasına neden olmuştur (UNCTAD, 2011: 75). 1980’lerde endüstrileşme alanında önemli adımlar atılsa da bu dönemde Soğuk Savaş nedeniyle Amerika - Sovyetler Birliği çekişmesi, Afrika ülkelerinin endüstriyel alanda gelişmesini engellemiştir. 1990’larda Afrika ülkeleri tüm çabalarına rağmen giderek daha kötü duruma sürüklenmiştir. 2001-2010 yıllarında zengin hammadde kaynaklarına sahip Afrika ülkelerine gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler yatırımlarını artırmaya başlamış, 2007 ve 2009’da küresel kriz sonucunda Afrika kıtası büyüme oranı dünya ortalamasının üzerinde olmasına rağmen krizden olumsuz etkilenmişti. Bugün Afrika iç savaş, açlık, yoksulluk gibi sorunlarla uğraşırken diğer taraftan zengin hammadde kaynakları ve genç nüfus potansiyeli ile anılmaktadır (IMF, 2010: 76).

2.2. Avrupa Birliği Açısından Göç Politikaları

1800'lü yıllardan başlayarak 19. yy sonlarına doğru insanlar siyasi, etnik ve ekonomik fırsat arayışı ile göç etmişlerdir (Martin ve Widgren, 2002: 4-5). İkinci Dünya Savaşı sonrasında gelişen Batı ülkeleri işgücü gereksiniminin karşılanabilmesi için birçok ülkeden göçmen işçiler almış ancak 1970'lerde başlayan ekonomik kriz sürecinde Batı ülkeleri göçmen sayılarına ilişkin kısıtlayıcı politikalar ve senelik kotalar koyma yoluna gitmiştir. Göçmenlere karşı uygulanan kısıtlayıcı politikalarda başarı sağlanamamıştır. Bu başarısızlığın en büyük nedeni göçmenlerin buldukları ülkede sosyal haklardan yararlanmak amacıyla aile kurmalarıdır. Aile kuran göçmenler nedeni ile Batı ülkelerinde göçmen kütlesinde artış yaşandığı görülmektedir (Garson ve Loizillon, 2003: 3-4). Tüm yaşanan göç hareketlerine Batı devletlerinin ortak bakış açısı güvenlik kaygısı üzerinden şekillenmiştir. 1980 yıllarında münferit hareket eden AB ülkeleri, 1990 yıllarında göç hareketlerindeki artışa bağlı olarak ortak göç politikası oluşturma yoluna gitmiştir (Gençler, 2005: 190). Hükümetler göç olgusuna karşı 5 Avrupa Topluluğu üyesi ülke tarafından oluşturulan Schengen Anlaşması'nı imzalanmış bu anlaşma neticesinde sınırların güvenliği ve göç kısıtlamalarına karşı ortak önlemler alınmıştır (Gaddes, 2001: 23-24). 2001 yılında Nice anlaşması imzalanıp göçlere ilişkin küçük değişiklikler yapılmıştır. 2007 yılında imzalanan Lizbon anlaşmasının madde 61(2)-63(1) bendinde göç politikalarındaki kısıtlayıcı önlemler daha yüksek düzeye getirilmiştir (EU, 2007: 15). 25 Eylül 2008 tarihli Göç ve İltica Avrupa Sözleşmesi ile göçmenlere ilişkin oluşturulan yeni politikalar iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada göçmenlerin sayılarını kısıtlayıp iltica talep etmekten caydırma politikası uygulanmış, ikinci aşamada Avrupa göç ve iltica politikaların birlik içerisinde tam entegrasyon hedeflenmiştir. Birinci aşamada amaç göçmenlerin sayısında artış yaşanmaması ve tek taraflı olumsuz etkilerden uzaklaşmak iken, ikinci aşamada hedeflenen ise sınır kontrollerinin kaldırılması durumunda oluşabilecek olumsuzluklara karşı ortak politika oluşturmaktır (Bingöl, 2006: 47). Avrupa Birliği Göç ve İltica sözleşmesi ile sorunun temeline inmemekle birlikte kısa vadeli uygulamalara gitmektedir. Kısa vadeli acil önlem planlarından dikkat çekici olanı FRONTEX projesidir. Bu proje ile AB göçü önlemek amacıyla diğer ülke kurumları ile ortak hareket ederek FRONTEX adlı insansız hava aracı ile sınır koruma görevini üstlenmektedir (FRONTEX, 2015: 24).

AB'nin uluslararası göç dalgalarını sınırlarına ulaşmadan engelleme planları çerçevesinde Suriye kaynaklı göçü engellemek için Türkiye ile Göçmen Geri Kabul Anlaşması imzalamıştır. Yine bu politika çerçevesinde Afrika'dan AB'ye olan göç dalgasını önlemek için Afrika ülkelerine maddi yardımlar yapmışlar.

2.3. Afrika Ülkelerine Yapılan Yardımlar

AB Kalkınma ve İşbirliği Fonu tüm dünyada geri kalmış ülkelere mali yardımlarda bulunmakta, eski Sovyet ülkeleri ile Afrika ülkelerinin kalkınmasını desteklemektedir (Europeaid, 2013: 22). Fon ağırlıklı olarak Afrika ülkelerine daha fazla yardımda bulunmaktadır. Fon raporları incelendiğinde Burkina Faso'ya güneş enerjisi santrali kurulduğu, Togo'ya içme suyu sondajlarının açıldığı, Sahra-Altı ülkelerine hızlı internet bağlantısı kurulduğu, Somali'de küçükbaş hayvancılığın desteklendiği görülmektedir. AB ülkeleri artık uzun vadeli kalkınma projeleri ile Afrika'nın az gelişmişlik sorununa kalıcı çözümler getirme yoluna gitmektedir (Hansen ve Jonsson, 2011: 265).

Güney Afrika’da işsizlik, eğitim seviyesi, gelir dağılımı oranlarına bakıldığında siyahların eğitim düzeylerinin düşüklüğü, niteliksiz işgücüne katılımının fazla olması AB’nin siyah güçlendirme politikasına ağırlık vermesi gerektiğini göstermektedir (Giubilo, 2013: 949). Ülkemizin de destek verdiği yardım programlarına rağmen Afrika kıtasının yaşamakta olduğu dış yatırımları çekme sorunu devam etmekte, yetersiz altyapıdan kaynaklanan sorunlar ve siyasi istikrarsızlıkların devam etmesi kıtaya olan güveni azaltmaktadır. Kıtanın aldığı dış yardımlar gelişmekte olan ülkelere göre daha az olsa da ekonomik istikrar sağlayan bazı Afrika ülkelerinin dış yatırımları çekmeyi başarmaları ümit vaad edici bir gelişmedir (John C, 2006: 54).

3. VERİ SETİ, MODEL ve YÖNTEM

3.1. Veri Seti ve Model

Çalışmada Afrika’dan en çok göç alan 10 AB ülkesi için 2012 ve 2014 yılları arasındaki gözlemlerden oluşan panel veri seti kullanılmıştır. Veriler IMF, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ve Birleşmiş Milletler Mülteci Ajansı (UNHCR) veri tabanlarından derlenmiştir. Çalışmada kullanılan değişkenler şunlardır: AB’ye gelen Afrikalı göçmenlerin sayısı, kişi başına düşen dolar cinsinden milli gelirin bir dönem gecikmeli değeri, işsizlik oranları, ülkelerin Afrika’ya olan uzaklıklarının ortalamasıdır.

Söz konusu çalışmada AB’ye gelen Afrikalı göçmenlerin sayısı Birleşmiş Milletler Mülteci Ajansı (UNHCR) tarafından yayınlanan mülteci verilerine ilişkin değerlerin ortalaması alınarak hesaplanmıştır. Kişi başına düşen dolar cinsinden milli gelir ve işsizlik verileri IMF tarafından yayınlanan değerlerin ortalaması alınarak hesaplanmıştır. Büyüme verileri Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından yayınlanan verilerin ortalaması alınarak hesaplanmıştır. Ülkelerin Afrika’ya olan uzaklıklarının hesaplanmasında ülke başkentlerinin uzaklıklarının kilometre cinsinden değerlerinin ortalamasını göstermektedir.

3.2. Yöntem

Veri setini oluşturan panel veri serilerin hem yatay kesit hem de zaman boyutunu içermesi bakımından önemlidir. Panel veri analizinde havuzlanmış panel, rassal etki veya sabit etki modelleri kullanılmaktadır (Baltagi, 2005: 8). Analize dâhil olan ülkelerin tamamı AB üyesi ülkelerdir. Gerek göç veren Afrika ülkelerinin gerek göç alan Avrupa Birliği ülkelerinin sosyal, siyasal ve ekonomik yapılarının kendi içlerinde benzer olması nedeni ile havuzlanmış en küçük kareler yöntemi kullanılabilir uygun bir tahmin yöntemidir. Havuzlanmış en küçük kareler yöntemi şu şekildedir;

$$Y_{it} = a_i + b_1 X_{it} + b_2 X_{2it} + \dots + b_k X_{kit} + u_{it} \quad (1)$$

“Formülde Yit ‘bağımlı değişkeni Xit k sayıda ‘bağımsız değişkeni ai model sabitini, b bağımsız değişkenlerin katsayılarını yansıtan katsayılar, u_{it} hata terimini göstermektedir (Asteriou ve Hall, 2007: 346).

3.3. Ampirik Bulgular

Afrika kaynaklı göç dalgasını incelediğimiz çalışmamızda kullanacağımız ekonometrik tahmin yöntemi havuzlanmış en küçük kareler olarak belirlenmiştir. E- Views7 programı kullanılarak tahmin edilen modele ilişkin bulgular Tablo 1’de verilmiştir. Model de bulunan iki ülke arasındaki uzaklık tahmin katsayısının istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Havuzlanmış En Küçük Kareler Modeli Tahmin Sonuçları

Bağımlı Değişken : Ülkeye gelen Afrikalı göçmen sayısı		Yatay Kesit Boyutu: 10		Zaman Boyutu: 5
Değişken	Katsayı	Std Hata	t- istatistiği	Olasılık
Ülkeye Gelen Göçmen Sayısı	-808.377	583.067	-1.386	0.172
İşsizlik Göç Alan Ülke (AB)	-8.461	23.140	-0.365	0.716
İşsizlik Göç Veren Ülke	-59.801	67.544	-0.885	0.380
Kişi Başına Düşen Milli Gelir Göç Alan Ülke (AB)	0.009	0.006	1.386	0.172
Kişi Başına Düşen Milli Gelir Göç Veren Ülke	0.442	0.139	3.178	0.002
İki Ülke Arası Uzaklık	-17.393	16.562	-1.050	0.299
R-Kare	0.255	Bağımlı Değişkenin Ortalaması		796.091
Düzeltilmiş R-Kare	0.171	Bağımlı Değişkenin Standart Sapması		937.659
Tahminin Standart Hatası	853.507	Akaike Bilgi Kriteri		16.448
Artıkların Kareleri Toplamı	3205	Schwarz Kriteri		16.678
Log Olabilirlik	-405.218	Hannan Quinn Kriteri		16.536
F- İstatistiği	3.027	Durbin-Watson İstatistiği		0.677
F İstatistiği Olasılığı	0.019			

Kaynak: Yazarların Hesaplamaları.

Not: *%1 anlamlılık düzeyinde anlamlı, **%5 anlamlılık düzeyinde anlamlı ***%10 anlamlılık düzeyinde anlamlı

Afrika’dan Avrupa’ya yaşanan göçlere ilişkin model incelendiğinde sadece göç veren Afrika ülkelerinin ortalama kişi başına düşen milli geliri değişkenlerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Ancak beklentilerin aksine göç alan AB ülkelerindeki kişi başına düşen gelir, işsizlik oranları ve mesafenin istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Afrika’da yaşanan ve yaşanmakta olan yoksulluk, kolonyalist güçlerin varlığı ve iç savaşın getirdiği en önemli sonuç Afrika’dan Avrupa’ya göçlere neden olmasıdır. Söz konusu göç dalgasını etkileyen tüm unsurlar çok karmaşık boyutlara sahip olması nedeniyle tam olarak açıklanamamaktadır. Ancak çalışmada yapılan analizle göç hareketlerinin bazı etkenleri ortaya konmuştur.

Afrika’dan Avrupa’ya yaşanan göçlere ilişkin model incelendiğinde sadece göç veren Afrika ülkelerinin ortalama kişi başına düşen milli geliri değişkeninin anlamlı olduğu görülmektedir. Ancak beklentilerin aksine göç alan AB ülkelerindeki kişi başına düşen gelir, işsizlik oranları ve mesafenin istatistiksel olarak anlamsız olduğu görülmektedir. Söz konusu sonuçlar Afrika’dan AB’ye yaşanan göçün temel belirleyicisinin işsizlik olduğunu bunun yanında göçmenlerin seçecekleri ülkeyi belirlerken refah seviyesine dikkat etmediklerini göstermektedir. Açlık ve iç savaşın sürdüğü gelişmemiş Afrika ülkelerinde göçmenlerin refah seviyesini güvenlik ve açlıktan kurtulma güdüsünden daha az önemsemesi söz konusu sonuçları açıklayabilecek bir nedendir.

KAYNAKÇA

AKTAŞ, M, ÖTEKİN, S. ‘Avrupa Birliği’nin Göç Politikaları’ Third Sarajevo International Conference on Social Sciences by FBA Nisan 27-30 2017.

CATLES.S, Godula K. “Immigrant Workers and Class Structure in Western Europe’ London s.67 1985.

ERDER, S. ‘Uluslararası Göçte Yeni Eğilimler: Türkiye Göç Alan Ülke mi?’ Mübeccel Kıray için Yazılar, İstanbul: Bağlam Yayınları Armağan Dizisi 1.Baskı 2000.

GENÇLER, A. ‘Avrupa Birliği’nin Göç Politikası’ Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi Sayı:1 Cilt:0 s. 173-196 2005.

GÜLEÇ, C. ‘Avrupa Birliği’nin Göç Politikaları ve Türkiye’ye Yansımaları’, Tesam Akademi Dergisi, 2(2). s.81-100 2015.

GÜLLÜPINAR, F. ‘Göç Olgusunun Ekonomi- Politigi ve Uluslararası Göç Kuramları Üzerine Bir Değerlendirme’ Anadolu Üniversitesi Yalova Sosyal Bilimler Dergisi Cilt:2 Sayı:4 2012.

GARSON, J.P. Lozizillion A. ‘Changes and Challenges Europe and Migration from 1950 to present’, The Economic and Social Aspects of Migration, Conference Jointly Organised by the European Commission and the OECD, 21-23 January Brussels 2003.

GIUBILO, F. “What Could be the Future of South Africa After National Elections on 22April 2009?” V:16 pp. 948-961 2010.

HANSEN, P, Jonsson S. ‘Demographic Colonialism: EU African Migration Management and the Legacy of Eurafrica’ Globalizations, Cilt:8 Sayı:3 s:261-276 2011.

KOÇAK, O, Gündüz, R. ‘Avrupa Birliği Göç Politikaları ve Göçmenlerin Sosyal Olarak İçerilmelerine Etkisi’, Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 6(2016):66-91 2016.

MARTIN, P, Widgren J. ‘Word Migration Facing the Challenge’, Population Bulletin, Vol:57 No:1 s:29-30 2003.

ORAKÇI, S. ‘Afrika’da Küresel Rekabet ve Türkiye’ T.C Türk İşbirliği ve Koordinasyon İdaresi Başkanlığı Avrasya Etütleri 2(73-96) 40/2011.

ÖZTÜRK, Ş. ‘Güney Afrika’nın Siyah Ekonomik Güçlendirme Stratejisi’ Kırklareli Üniversitesi Çalışma ve Toplum , s.125-160 2014/4

IMF ‘Sub Saharan Africa Resilience and Risk Report’ Washington D.C. 2010.

SARI, B. ‘Amerikan Ulusal Çıkarları ve Afrika’ Ankara Üniversitesi Afrika Çalışmaları Dergisi Cilt:1 Sayı: 2 s.96-119 2012.

SJAASTAD, L. A. “The Costs and Returns of Human Migration”, Journal of Political Economy, 70, 80-93 1962.

ÖZCAN, E.D.E ‘Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme’ Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi Cilt:12 Sayı:4 s.183-215.

UNCTAD. ‘Economic Development in Africa’, Report 2011, United Nations, New York and Geneva 2011.

WALLERSTEİN, İ. “Kapitalist Dünya Ekonomisinde Hane Yapıları ve Emek Göçü Oluşumu”, İrk Ulus Sınıf,(der.Balibar, E. ve Wallerstein, I) Metis: İstanbul 1995.

YAYLAR,Y. ‘Avrupa Birliği’nin Afrikalı Göçmen Sorununa Yaklaşımı’ Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt:2 S.1, s.16-30 2015.

YILMAZ, A. ‘Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri, ve Etkileri’ International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic V:9/2 p. 1685-1704 2014.

İnternet Kaynakları

<http://oecd.org/>

<http://imf.org/>

<http://unhcr.org.tr/>

<http://mapcrow.info/>

http://distance_between_cities_turn_info/

<http://ec.europa.eu/>